

Rolnummers 943 en 955
Arrest nr. 10/97 van 5 maart 1997

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, gesteld door het Hof van Beroep te Gent en de Jeugdrechtbank te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters H. Boel, L. François, G. De Baets, E. Cerexhe en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

A. Bij arrest van 26 februari 1996 in zake M. Van Ransbeeck tegen R. Tas, waarvan de expeditie is ingekomen ter griffie van het Arbitragehof op 5 maart 1996, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Houdt artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming een schending in van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet voor zover die bepaling in de daarin bepaalde materies de termijn van hoger beroep doet lopen van na de uitspraak en niet te rekenen vanaf de betekening van het vonnis ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 943 van de rol van het Hof.

B. Bij vonnis van 25 april 1996 in zake P. Rechlicki tegen D. Mazurkiewicz, waarvan de expeditie is ingekomen ter griffie van het Hof op 15 mei 1996, heeft de Jeugdrechtbank te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het een procedureel onderscheid instelt tussen de gehuwde ouders van minderjarige kinderen, enerzijds, en de ongehuwde ouders van minderjarige kinderen, anderzijds, alsook tussen de ouders van minderjarige kinderen naargelang die ouders nog steeds gehuwd dan wel uit de echt gescheiden zijn, aangezien het preciseert dat de vonnissen gewezen door de jeugdrechtbank in de aangelegenheden bedoeld in de titel 'Gerechtelijke bescherming', 'Burgerrechtelijke bepalingen betreffende de minderjarigen', niet vatbaar zijn voor verzet ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 955 van de rol van het Hof.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

1. In de zaak met rolnummer 943 werd bij vonnis van 3 maart 1994 gewezen door de Jeugdrechtbank te Brugge het omgangsrecht van R. Tas herschikt.

Door M. Van Ransbeeck werd op 6 april 1994 hoger beroep ingesteld tegen dat vonnis. Het Hof van Beroep komt tot het besluit dat het beroep laattijdig is ingesteld en derhalve niet ontvankelijk is.

Appellante voert aan dat het bepaalde in artikel 58 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming discriminatoir is, nu een vonnis van de Jeugdrechtbank in kracht van gewijsde kan gaan zonder dat de betrokkenen er ooit kennis van hebben genomen, terwijl er geen redelijke verklaring of verantwoording zou zijn om in deze materie de beroepstermijn te laten aanvangen op de datum van de uitspraak en niet op de datum van de kennisgeving, zoals gebruikelijk in soortgelijke procedures voor andere rechtscolleges. Het Hof van Beroep overweegt dat uit de parlementaire voorbereiding van de wet niet kan worden afgeleid waarom werd afgeweken van de gebruikelijke regels betreffende de aanvang van de beroepstermijn. « Spoed en soepelheid, die weleens

door de rechtsleer werden ingeroepen, volstaan niet. Er kan aldus gesteld worden dat de ongelijke procedurele behandeling bij gebrek aan een objectieve en redelijke motivering willekeurig lijkt en in strijd zou kunnen zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. »

2. In de zaak met rolnummer 955 werd bij verstekvonnis van 9 november 1995 gewezen door de Jeugdrechtbank te Luik uitspraak gedaan over de exclusieve uitoefening van het ouderlijk gezag.

Op 7 december 1995 tekende P. Rechlicki verzet aan. De Jeugdrechtbank merkt in haar vonnis van 25 april 1996 op dat luidens artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965, de vonnissen gewezen in de aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk II, niet vatbaar zijn voor verzet. De opposant is evenwel van oordeel dat die bepaling een discriminatie in het leven roept tussen ouders van minderjarige kinderen naargelang zij, op grond van het feit of zij al dan niet zijn gehuwd, terwijl hun relaties ten opzichte van hun kinderen volkomen vergelijkbaar zijn, afhankelijk van de vrederechter, van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zitting houdende in kort geding of van de jeugdrechtbank. Hij verzoekt dan ook hieromtrent een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

a. *In de zaak met rolnummer 943*

Bij beschikking van 5 maart 1996 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 18 maart 1996 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1996.

Memories zijn ingediend door :

- M. Freeman, Castle Road 19, Southsea, Engeland (Verenigd Koninkrijk), bij op 2 april 1996 ter post aangetekende brief;
- R. Tas, Oude Gentweg 109, 8000 Brugge, bij op 4 april 1996 ter post aangetekende brief;
- M. Van Ransbeeck, Westhille 13, 8210 Zedelgem, bij op 30 april 1996 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 3 mei 1996 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 14 mei 1996 ter post aangetekende brieven.

R. Tas heeft bij op 14 mei 1996 ter post aangetekende brief een « globaliserende memorie » ingediend.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- R. Tas, bij op 31 mei 1996 ter post aangetekende brief;
- M. Freeman, bij op 11 juni 1996 ter post aangetekende brief;
- M. Van Ransbeeck, bij op 13 juni 1996 ter post aangetekende brief.

b. *In de zaak met rolnummer 955*

Bij beschikking van 15 mei 1996 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 11 juni 1996 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 14 juni 1996.

Memories zijn ingediend door :

- P. Rechlicki, rue des Fraisières 27, 4041 Vottem, bij op 23 juli 1996 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 26 juli 1996 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 23 augustus 1996 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- P. Rechlicki, bij op 20 september 1996 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, bij op 23 september 1996 ter post aangetekende brief.

c. In de samengevoegde zaken met rolnummers 943 en 955

Bij beschikking van 5 juni 1996 heeft het Hof in voltallige zitting de zaken met rolnummers 943 en 955 samengevoegd.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen bij op 11 juni 1996 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 27 juni 1996 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 5 maart 1997.

Bij beschikking van 19 november 1996 heeft het Hof de op 14 mei 1996 door R. Tas ingediende « globaliserende memorie » onontvankelijk verklaard en ze uit de debatten geweerd, de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 11 december 1996.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 19 november 1996 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 11 december 1996 :

- zijn verschenen :
- . Mr. F. Moeykens en Mr. H. De Loose, advocaten bij de balie te Brugge, voor R. Tas;
- . Mr. X. Troch, advocaat bij de balie te Gent, voor M. Freeman;
- . Mr. J. d'Hoest, advocaat bij de balie te Brugge, voor M. Van Ransbeeck;
- . Mr. E. Lemmens, advocaat bij de balie te Luik, voor P. Rechlicki;
- . Mr. Ph. Traest, advocaat bij de balie te Gent, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers H. Boel en E. Cerexhe verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *Onderwerp van de in het geding zijnde bepaling*

Artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming bepaalt :

« De vonnissen gewezen in de aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk II, zijn niet vatbaar voor verzet. Hoger beroep wordt bij verzoekschrift ingesteld ter griffie van het hof van beroep, binnen een maand na de uitspraak. De griffier van de jeugdkamer roept voor die kamer de partijen op die opgeroepen waren voor de jeugdrechtbank; hij voegt bij de oproeping voor de andere partijen dan de verzoeker, een gelijkluidend afschrift van het verzoekschrift. »

V. *In rechte*

- A -

Zaak met rolnummer 943

Memorie van M. Freeman

A.1. M. Freeman is appellant in een beroepsprocedure hangende voor het Hof van Beroep te Gent. In die procedure stelde hij dat artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 discriminerend is voor wie partij is in een betwisting voor de jeugdrechtbank omtrent ouderlijk gezag, recht op persoonlijk contact en onderhoudsuitkeringen en verzocht hij twee prejudiciële vragen aan het Hof te stellen.

Hij vraagt het Hof voor recht te zeggen dat artikel 58, tweede lid, een schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre die bepaling in de daarin vermelde materies de termijn van hoger beroep doet lopen vanaf de uitspraak en niet vanaf de betekening van het vonnis.

Memorie van R. Tas

A.2. De wet op de jeugdbescherming voorziet in een specifieke procedure voor de behandeling van de zaken die onder die wetgeving vallen. Die specifieke procedure gaat gepaard met een specifieke wetgeving inzake beroep waarin de beroepstermijn aanvangt bij de uitspraak. Ieder normaal jurist met een normale kennis moet dit weten. Vermits de behandeling op tegenspraak gebeurde, is hij ook op de hoogte van de datum van de beschikking en, juist zoals in correctionele zaken, moet hij weten dat de beroepstermijn op die datum begint te lopen en dient hij zich dienvolgens aan te passen aan die situatie. Dit houdt geen ongelijkheid in, vermits alle partijen op dezelfde wijze worden behandeld en de ene niet bevoordeeld is ten opzichte van de andere. Vergelijkingen met andere burgerlijke procedures gaan niet op. De wet op de jeugdbescherming heeft een typisch en specifiek doel, namelijk het belang van de kinderen, vandaar dat in specifieke regelen kan worden voorzien, ook wat de beroepstermijn betreft. De wetgever kan, zonder de Grondwet te schenden, in specifieke materies, voor zover alle rechtzoekenden die bij die materies betrokken zijn over dezelfde rechten en plichten beschikken, in een specifieke regeling voorzien, zowel voor de inleiding als voor de beroepstermijn. Artikel 58, tweede lid, schendt derhalve de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Memorie van M. Van Ransbeeck

A.3. Er is een niet onaanzienlijke nuance tussen de door deze partij gesuggereerde vraagstelling en de door het Hof van Beroep gestelde prejudiciële vraag. De gesuggereerde vraagstelling had betrekking op de dag van kennisgeving, terwijl het Hof het heeft over de betekening van het vonnis. Dit is een wezenlijk verschil, vermits het Hof er dan kennelijk van uitgaat dat ook in die gevallen waarin een gerechtsbrief overeenkomstig artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek de beroepstermijn doet lopen, er een discriminatoire behandeling is (artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek).

De aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk II, van de wet betreffende de jeugdbescherming zijn burgerlijke aangelegenheden. De termijn om hoger beroep in te stellen tegen vonnissen in burgerrechtelijke materies wordt bepaald door artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek. Artikel 62 van de wet betreffende de jeugdbescherming maakt die regeling uitdrukkelijk toepasselijk op de vonnissen van de jeugdrechtbank gewezen in burgerrechtelijke materies. Artikel 58, tweede lid, bevat echter een afwijking. Die afwijking impliceert dat een dergelijk vonnis in kracht van gewijsde kan gaan zonder dat de betrokkene er ooit kennis van heeft genomen. Er is geen enkele redelijke verklaring of verantwoording om in dergelijke materies de beroepstermijn te laten aanvangen op de datum van de uitspraak en niet op de datum van de betekening zoals gebruikelijk. Dit beantwoordt niet aan het criterium van pertinentie dat met betrekking tot het door de wetgever nagestreefde doel moet worden beoordeeld. Wanneer om redenen eigen aan het dossier een dergelijke aangelegenheid wordt aangebracht bij de vrederechter, de rechter in kort geding of de rechtbank van eerste aanleg, zal de beroepstermijn steeds pas lopen vanaf de betekening. Bovendien begint de beroepstermijn niet in alle burgerrechtelijke materies waarvan de jeugdrechtbank kennis neemt te lopen op de dag van de uitspraak. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet kan ter zake niets worden afgeleid. Er is derhalve een discriminatoire behandeling.

Memorie van de Ministerraad

A.4. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 8 april 1965 blijkt dat de wetgever de rechtspleging voor de jeugdgerichten, in acht genomen de specifieke aard van het contentieux, zo soepel mogelijk en ontdaan van elk overbodig formalisme wilde organiseren. Er werd geopteerd voor de principiële toepasselijkheid van de regelen van het burgerlijk procesrecht op de procedures waarin titel II, hoofdstuk II, voorziet en die van het strafprocesrecht op de rechtsplegingen waarin titel II, hoofdstuk III, voorziet, en dit onder voorbehoud van afwijkende bepalingen. Die afwijkende bepalingen zijn verantwoord door de bijzondere aard van de door de jeugdgerichten te beslechten geschillen.

Hoewel de wet op de jeugdbescherming dateert van vóór de totstandkoming van het Gerechtelijk Wetboek, werd de beroepstermijn reeds afgestemd op de beroepstermijn waarin was voorzien in het ontwerp van Gerechtelijk Wetboek, namelijk één maand. Enkel voor wat het aanvangspunt betreft, is er een afwijking van het in het Gerechtelijk Wetboek gehanteerde beginsel volgens hetwelk de termijn een aanvang neemt op het tijdstip van de betekening. Op dat beginsel zijn er echter in het Gerechtelijk Wetboek zelf reeds twee soorten uitzonderingen. In diverse gevallen loopt de beroepstermijn vanaf de kennisgeving van de beslissing en in diverse andere gevallen vanaf de uitspraak van het vonnis.

Kenschetsend voor de betrokken rechtsplegingen is dat de beslissing ook uitwerking heeft ten aanzien van de minderjarige, die evenwel geen partij is in het geding. De gevolgen die deze procedures ten aanzien van derden, *in casu* minderjarigen, kunnen teweegbrengen, rechtvaardigen een tempering van het beschikkingsbeginsel. De wetgever beoogt met de bepaling van de beroepstermijn en het aanvangstijdstip ervan, de rechtszekerheid te bevorderen, zowel van de minderjarige zelf als van het gezin in het bijzonder en van de samenleving in het algemeen. Het belang van de partijen en het algemeen belang vereisen dat het vonnis zo spoedig mogelijk definitief en onaanvechtbaar is en dat niet al te lang onzekerheid blijft bestaan omtrent een mogelijke hervoming van het eerste vonnis. Een minderjarige kan onmogelijk lang in het ongewisse worden gelaten met betrekking tot bijvoorbeeld de vraag bij wie hij uiteindelijk de weekends of de vakantie mag of moet doorbrengen. Ingeval de aard, het doel en de gevolgen van de procedure waarbinnen het aanwenden van hoger beroep mogelijk wordt gemaakt als absolute prioriteit doen stellen het snel en onherroepelijk beslechten van betwistingen die minderjarigen rechtstreeks aanbelangen, zonder dat die nochtans procespartij waren of konden zijn, veeleer dan het onverkort vrijwaren van het beschikkingsbeginsel, zal het concrete aanvangspunt van de beroepstermijn niet redelijkerwijze kunnen overgelaten aan het loutere initiatief van de procespartijen. Gelet op de belangen van de minderjarige, die geen partij in het geding is, de effectiviteit van het door de jeugdrechtbank uitgesproken vonnis en het hiervoor vereiste respect, is het objectief en in redelijkheid verantwoord de termijn waarbinnen tegen de desbetreffende beslissingen door de procespartijen hoger beroep kan worden

ingesteld, niet over te laten aan het initiatief van deze laatsten. Zulks kan wel in die gevallen waarin het openbaar ministerie, als behoeder van de belangen van de minderjarige, mede partij in het geding is.

Memorie van antwoord van R. Tas

A.5. Alle zaken die voor de jeugdrechtbank in dezelfde situatie worden gebracht en dezelfde soort zaken zijn, namelijk de burgerlijke zaken ingeleid op verzoekschrift, zijn aan dezelfde regelen onderworpen wat betreft de mogelijkheid beroep aan te tekenen tegen de kwestieuze beschikkingen. Die regeling verschilt van hetgeen geldt voor de zaken die normaal worden behandeld voor de burgerlijke rechtbank, terwijl een soortgelijke regeling wordt toegepast als in strafzaken. Dat er een redelijke verklaring of verantwoording zou moeten bestaan om de beroepstermijn op een andere wijze te laten aanvangen, lijkt niet evident. Die redenering gaat immers uit van het standpunt dat de beroepstermijnen *in se* voor alle procedures identiek zouden moeten zijn, hetgeen *de facto* niet het geval is. Noch de aanvang, noch de beroepstermijnen in het burgerlijk recht zijn identiek. Er is geen noodzaak om die verschillen op een redelijke wijze te verklaren of te verantwoorden. De wetgever kan, zonder de Grondwet en het gelijkheidsbeginsel te schenden, in specifieke materies, voor zover alle rechtzoekenden die bij die materies betrokken zijn over dezelfde rechten en plichten beschikken, in een specifieke regeling voorzien, zowel voor de inleiding als voor de beroepstermijn. Voor zover zulks niet voldoende zou zijn als verantwoording, dient te worden opgemerkt dat in artikel 58 de materies geregeld zijn die een vlugge afhandeling noodzakelijk maken en dat het definitief worden niet afhankelijk mag worden gesteld van de willekeur van de partijen, door bijvoorbeeld niet te betekenen, of van de willekeur van de griffie, door de beschikking niet ter kennis te brengen.

Memorie van antwoord van M. Van Ransbeeck

A.6. De vergelijking die door de Ministerraad wordt gemaakt met andere procedures is niet pertinent in zoverre die andere procedures eigenlijk helemaal niet vergelijkbaar zijn en er ook volstrekt andere belangen op het spel staan. Er is geen enkel objectief criterium om in afwijking van alle andere procedures, waarin de vraag naar het ouderlijk gezag en/of het recht op persoonlijk contact ter discussie staat, de beroepstermijn te laten ingaan op de datum van het vonnis en niet, zoals gebruikelijk, op de datum van de betekening. Het is stellig de vraag of de andere procedures waarnaar de Ministerraad verwijst de toets aan het gelijkheidsbeginsel kunnen doorstaan. Nog daargelaten de vraag of de wetgever wel het doel voor ogen heeft gehad dat de Ministerraad vooropstelt, moet erop worden gewezen dat de rechtszekerheid helemaal niet vereiste dat de beroepstermijn een aanvang nam op de datum van de uitspraak. Zelfs na een uitspraak in kort geding of een beschikking op grond van volstreekte noodzakelijkheid, loopt de termijn binnen welke een rechtsmiddel moet worden aangewend pas vanaf de betekening. Overigens kunnen de enkele dagen tussen de datum van de uitspraak en de datum van de kennisgeving bij wijze van gerechtsbrief helemaal geen verschil uitmaken, althans niet op het vlak van de rechtszekerheid. De Ministerraad verantwoordt helemaal niet waarom aan een vonnis van de jeugdrechter meer belang zou moeten worden gehecht dan aan een vonnis van de vrederechter of een beschikking in kort geding, waarbij het uiteindelijk toch over dezelfde kinderen gaat en hetzelfde ouderlijk gezag en/of recht op persoonlijk contact. Alle partijen hebben er belang bij dat een zo coherent mogelijke regeling wordt opgezet.

Zaak met rolnummer 955

Memorie van P. Rechlicki

A.7. De categorie van personen waartoe de indiener van de memorie behoort, wordt op een discriminerende wijze behandeld in vergelijking met andere categorieën die precies vergelijkbaar zijn. Indien de partijen gehuwd waren geweest, zouden zij bij de indiening van het verzoekschrift voor de jeugdrechtbank in termen van echtscheiding zijn geweest en zou de rechter in kort geding bevoegd zijn geweest om kennis te nemen van de vorderingen betreffende de persoon van hun minderjarig kind, het ouderlijk gezag, het recht op persoonlijke contacten en het onderhoudsgeld. In die veronderstelling had een beschikking bij verstek kunnen worden uitgesproken, waartegen verzet had kunnen worden aangetekend. Evenzo had voor hetzelfde kind van gehuwde ouders diens lot in verband met de uitoefening van het ouderlijk gezag en de vaststelling van het onderhoudsgeld door de vrederechter kunnen worden geregeld krachtens artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek, in de veronderstelling dat een vordering tot echtscheiding noch gepland, noch ingesteld zou zijn geweest. In die veronderstelling had tegen een beslissing uitgesproken op die basis eveneens verzet kunnen worden aangetekend, indien zij bij verstek was uitgesproken.

Die discriminatie kan een aanzienlijk nadeel veroorzaken ten aanzien van de rechtzoekende vermits, in dergelijke delicate aangelegenheden, laatstgenoemde, bij gebrek aan de mogelijkheid verzet aan te tekenen tegen het bij verstek gewezen vonnis, in alle omstandigheden een aanleg zou verliezen.

De criteria van onderscheid tussen de verschillende categorieën van personen, zoals uiteengezet door de auteurs van de *Novelles*, zijn noch objectief, noch redelijk, noch evenredig. De procedure op verzoekschrift, die een soepele wijze van inleiding vormt, is klaarblijkelijk irrelevant en houdt geen verband met de vastgestelde discriminatie. Die verantwoording is des te minder relevant, daar dezelfde wijze van soepele inleiding kan worden gebruikt voor de vrederechter, tegen wiens beslissingen nochtans verzet kan worden gedaan. De bezorgdheid om de uitvoering van in wezen dringende beslissingen van de jeugdrechtbank niet onnodig te vertragen door louter dilatoire of frustratoire procedures, is niet meer relevant. Enerzijds, kan het vermoeden dat sommige rechtzoekenden louter dilatoire of frustratoire procedures kunnen gebruiken om de uitvoering van beslissingen te vertragen op zich niet verantwoorden dat die categorie, ten nadele van alle rechtzoekenden, een aanleg wordt ontzegd. Anderzijds, heeft de jeugdrechtbank een bijzonder eenvoudig proceduremiddel tot haar beschikking, om te vermijden dat sommige rechtzoekenden mogelijke dilatoire of frustratoire proceduremiddelen gebruiken, vermits de jeugdrechtbank haar beslissingen gepaard kan laten gaan met de voorlopige tenuitvoerlegging, wat verhindert dat het verstek, vervolgens het verzet, de uitvoering van de gewezen beslissingen vertragen. Het is overigens die procedure die door de jeugdrechtbank is toegepast, vermits het op 9 november 1995 bij verstek uitgesproken vonnis uitdrukkelijk gepaard ging met de voorlopige tenuitvoerlegging. De redenering van de auteurs van de *Novelles* is des te minder relevant daar de rechtspleging in hoger beroep, die eventueel wordt ingesteld tegen een bij verstek gewezen en niet met de voorlopige tenuitvoerlegging gepaard gaand vonnis van de jeugdrechtbank, de uitvoering ervan eveneens zou opschorten.

Memorie van de Ministerraad

A.8. Allereerst moet worden opgemerkt dat, zoals de prejudiciële vraag is geformuleerd, zij op zich reeds geen affirmatief antwoord kan krijgen. Artikel 58 van de wet betreffende de jeugdbescherming voorziet immers in geen enkele discriminatie tussen gehuwde ouders van minderjarigen, enerzijds, en niet-gehuwde ouders van minderjarigen, anderzijds. Bovendien veroorzaakt de betrokken bepaling, zoals zij in haar algemeenheid is opgevat in de prejudiciële vraag, ook geen discriminatie tussen de bedoelde ouders. Zo wordt bijvoorbeeld de kwestie van de toelating of de vaststelling van de instemming met het huwelijk van minderjarigen steeds door de jeugdrechtbank opgelost bij een niet voor verzet vatbaar vonnis, ongeacht of de ouders gehuwd zijn of niet.

In artikel 58, tweede lid, van de wet betreffende de jeugdbescherming heeft de wetgever voor de vonnissen van de jeugdrechtbanken in burgerlijke zaken betreffende minderjarigen in een afwijking voorzien van de regel dat ieder verstekvonnis vatbaar is voor verzet. Van die regel wordt overigens zowel door het Gerechtelijk Wetboek zelf als door andere bijzondere wetten in tal van gevallen afgeweken. Die afwijking is verantwoord door de bijzondere aard van de procedure voor de jeugdrechtbanken. De wetgever wilde een soepele procedure - procedure op verzoekschrift - door aan de rechter de mogelijkheid te geven te allen tijde te bevelen dat de partijen in eigen persoon verschijnen. Het is logisch dat de wetgever, die het persoonlijk contact tussen de rechter en de partijen evenals het op tegenspraak gevoerde debat heeft willen bevorderen, de mogelijkheid van verzet heeft uitgesloten voor diegene die verstek laat gaan.

In tegenstelling tot de voorlopige maatregelen die aan de vrederechter en de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg worden gevraagd, strekken de maatregelen die de jeugdrechtbank treft ertoe de persoonlijke en materiële situatie van de minderjarige te regelen buiten iedere andere procedure tussen echtgenoten. De rechtszekerheid en het belang van de minderjarige vereisen dat dergelijke beslissingen zo snel mogelijk definitief zijn. Het is niet verantwoord dat het lot van de minderjarige afhangt van dilatoire bedoelingen van één der ouders.

Het verschil in behandeling tussen gehuwde en gescheiden ouders geschiedt volgens de procedure die door hen wordt ingesteld. Wanneer de ouders voorlopige maatregelen vorderen, blijft de situatie van de minderjarige uiteraard onzeker totdat de echtscheidingsprocedure haar beslag krijgt. Wanneer daarentegen één van de ouders een wijziging in de toestand beoogt, zoals die zich voordoet aan het einde van de echtscheidingsprocedure, is een definitieve en dringende regeling noodzakelijk. Het verschil in behandeling berust derhalve op een objectief criterium: de geadieerde rechterlijke instantie en de bijzondere aard van de aldaar gevoerde procedure. Gelet op de belangen van de minderjarige, de effectiviteit van het vonnis van de jeugdrechter en de noodzaak van een snelle en definitieve regeling van de toestand van de minderjarigen, daarbij het op tegenspraak gevoerde debat tussen partijen beogend, is het objectief en redelijk verantwoord om verzet tegen verstekvonnissen, gewezen ten aanzien van minderjarigen in burgerlijke zaken, uit te sluiten. Ter zake kan een vergelijking worden gemaakt met artikel 688 van het Gerechtelijk Wetboek.

Memorie van antwoord van P. Rechlicki

A.9. De Ministerraad schijnt het vergelijkbare karakter van de categorieën van personen waartussen een discriminatie wordt aangeklaagd, niet te betwisten en erkent dat er een procedureel verschil is tussen ouders, naargelang zij al dan niet gehuwd zijn. De Ministerraad meent echter dat het niet om een discriminatie gaat. De door de Ministerraad aangehaalde parlementaire voorbereiding heeft evenwel betrekking op de wijze van verschijning en de procedure ter zitting van de jeugdrechtbank en betreft geenszins de kwestie van de uitsluiting van verzet tegen verstekvonnissen. Het vermeende oogmerk van de wetgever, vermijden dat de uitvoering van in wezen dringende beslissingen wordt uitgesteld, is in werkelijkheid slechts een hypothese die door de auteurs van de *Novelles* wordt geformuleerd. In werkelijkheid is de doelstelling die de wetgever nastreefde met de uitsluiting van het verzet erg duister en blijkt die uit geen enkele tekst. In ieder geval kan de bedoeling van de wetgever er niet in bestaan onnodig uitstel van in wezen dringende beslissingen te voorkomen. Ook de beslissingen van de vrederechter en de voorzitter hebben een dringend karakter en zij zijn nochtans vatbaar voor verzet. De wetgever heeft overigens de mogelijkheid van beroep niet uitgesloten en de rechter kan zijn beslissing ook voorlopig uitvoerbaar verklaren. Het is ook in het belang van de minderjarige dat er een contradictoir debat plaatsvindt. Wanneer de wetgever het persoonlijk contact met de partijen zou hebben willen bevorderen, dan had hij het verzet precies niet mogen uitsluiten.

Het criterium van onderscheid is wel degelijk het feit of de ouders al dan niet gehuwd zijn. Ongehuwde ouders die uiteengaan hebben enkel de mogelijkheid zich tot de jeugdrechtbank te wenden en kunnen dus geen verzet doen.

Als het door de wetgever beoogde doel erin bestaat zo snel mogelijk duidelijkheid te brengen in de juridische situatie van de minderjarige, dan is het aangewende middel duidelijk onevenredig met het nagestreefde doel. Door het verzet uit te sluiten heeft de wetgever afbreuk gedaan aan een van de fundamentele waarborgen die het respect voor de rechten van de verdediging is. Als het doel, *quod non*, erin bestond in het belang van het kind zo snel mogelijk een definitieve regeling van zijn juridische situatie te bereiken, eist het belang van het kind allereerst en voornamelijk dat zijn juridische situatie wordt geregeld met kennis van alle omstandigheden van de zaak. Het hoger belang van het kind is de eerste en enige toetssteen voor alle procedures betreffende zijn persoon en goederen, ongeacht of zijn ouders gehuwd dan wel feitelijk of uit de echt gescheiden zijn of ongehuwd en feitelijk gescheiden zijn.

Memorie van antwoord van de Ministerraad

A.10. De Ministerraad wenst opnieuw te onderstrepen dat er geen verschil in behandeling is naargelang de ouders van de minderjarige al dan niet gehuwd zijn, maar wel naar gelang van de procedure die door hen wordt ingesteld. De procedures bedoeld in titel II, hoofdstuk II, van de wet betreffende de jeugdbescherming kunnen immers niet alleen worden ingesteld door de ouders, ongeacht of zij gehuwd zijn of niet, maar ook door de voogd, de toeziende voogd, de curator, enz. Het verschil in behandeling steunt bovendien op een objectief criterium: de rechterlijke instantie die geadieerd wordt en de bijzondere aard van de toepasselijke procedure.

Dat de jeugdrechtbank de mogelijkheid heeft om de voorlopige tenuitvoerlegging van haar beslissingen te bevelen, past eveneens in de optiek om dilatoire procedures te vermijden en een snelle regeling van burgerlijke betwistingen betreffende de rechten van minderjarigen te verkrijgen. Door slechts in één rechtsmiddel te voorzien, het hoger beroep, wordt de absolute duur van de procedure eveneens tot een minimum beperkt.

- B -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de memorie van tussenkomst van M. Freeman

B.1. Artikel 87, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof bepaalt dat, wanneer het Hof, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak doet op vragen als bedoeld in artikel 26, ieder die van een belang doet blijken in de zaak voor de rechter die de verwijzing gelast, een memorie aan het Hof kan richten binnen dertig dagen na de bekendmaking voorgeschreven in artikel 74 en daardoor geacht wordt partij in het geding te zijn.

De memorie van tussenkomst van M. Freeman is niet-ontvankelijk, aangezien de loutere hoedanigheid van partij in een procedure die analoog is aan die welke prejudicieel voor het Hof is ingesteld, niet volstaat om het bij artikel 87, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 vereiste belang aan te tonen.

Ten aanzien van de prejudiciële vragen

B.2. Beide prejudiciële vragen gaan uit van een vergelijking van de in artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming bedoelde procedure met andere procedures.

In de zaak met rolnummer 943, betreffende de aanvang van de beroepstermijn, is een verschil in behandeling ten nadele van personen op wie artikel 58, tweede lid, van toepassing is in het geding.

In de zaak met rolnummer 955, waarin de onmogelijkheid verzet te doen aan de orde is, wordt de procedure van artikel 58, tweede lid, vergeleken met procedures voor de vrederechter en voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zitting houdende in kort geding, in gelijksoortige betwistingen. De vraag is of het verschil in behandeling een discriminatie is, naargelang het geschil zich voordoet tijdens het huwelijk of naargelang het ouders tegen elkaar plaatst die niet of niet meer gehuwd zijn.

B.3. De wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming heeft voor de in hoofdstuk II van titel II van die wet bedoelde burgerrechtelijke aangelegenheden in een bijzondere regeling

voorzien, zowel wat betreft de duur van de beroepstermijn als wat betreft de bepaling van de dag waarop die beroepstermijn aanvangt. Die regeling verschilde op beide punten van het op dat ogenblik in burgerlijke zaken geldende gemeen recht (artikel 433 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) en zij verschilt nog, maar uitsluitend wat de aanvang ervan betreft, van de regeling zoals zij bij de wet van 10 oktober 1967 werd neergelegd in artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek, naar luid waarvan de beroepstermijn van één maand aanvangt op de dag van betekening of kennisgeving van het vonnis.

De uitsluiting van het verzet door de wet van 8 april 1965 wijkt af van het gemeen recht van toepassing zowel vóór als na de invoering van het Gerechtelijk Wetboek.

B.4. Het op die punten, zoals op andere punten, afwijkende karakter van de rechtspleging voor de jeugdgerechten, wordt volgens de parlementaire voorbereiding van de wet van 8 april 1965 verantwoord door de wil om die rechtspleging zo soepel mogelijk te maken (*Gedr. St.*, Kamer, 1962-1963, nr. 637/1, p. 26). Die afwijkingen hebben onder meer tot doel de rechtbank ertoe in staat te stellen rechtstreeks en persoonlijk contact op te nemen met de betrokken partijen, rekening te houden met de bijzondere psychische gesteldheid van de minderjarige, alle publiciteit te vermijden tijdens het onderzoek van de gegevens betreffende de persoonlijkheid en te voorkomen dat die gegevens in handen vallen van derden (*Gedr. St.*, Kamer, 1962-1963, nr. 637/7, p. 9). De bekommernis de rechtspleging te vereenvoudigen stond ook voorop bij de bepaling van de termijn van het hoger beroep en bij het uitsluiten van het verzet (*Gedr. St.*, Senaat, 1964-1965, nr. 153, p. 41).

B.5. Het Hof stelt vast dat andere rechtscolleges, in analoge geschillen, beslissingen nemen die vatbaar zijn voor verzet of waarvoor de beroepstermijn pas loopt vanaf de betekening of de kennisgeving ervan. Zulks is het geval voor de vrederechter die uitspraak doet op grond van artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek en voor de voorzitter van de rechtbank die in kort geding zitting houdt, volgens de regels van artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek.

De juridische context waarbinnen die maatregelen worden genomen, is verschillend : terwijl de vrederechter of de voorzitter die zitting houdt in kort geding, enkel bevoegd zijn in het kader van echtelijke moeilijkheden of tijdens een procedure van echtscheiding of scheiding van tafel en bed, waarbij jegens het kind slechts incidenteel maatregelen worden genomen, doet de jeugdrechter uitspraak over vragen waarvan de wet oordeelt dat zij hoofdzakelijk het belang van het kind raken.

B.6. Het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen, dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedures voor verschillende rechtscolleges in minstens gedeeltelijk verschillende omstandigheden, houdt op zich geen discriminatie in. Van discriminatie zou slechts sprake kunnen zijn, mocht het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedures gepaard gaan met een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken partijen.

B.7. Artikel 50 van de wet van 8 april 1965 maakt het mogelijk dat de jeugdrechtbank alle onderzoeken verricht die dienstig zijn om de persoonlijkheid van het betrokken kind te kennen; bovendien staat artikel 51 van dezelfde wet haar toe, zodra een zaak aanhangig is gemaakt, de minderjarige, de ouders of degenen die hem onder hun bewaring hebben op te roepen. Daaruit volgt dat de rechtbank de middelen heeft om de partijen te identificeren en alle nuttige informatie te krijgen, zelfs in geval een der partijen verstek zou laten gaan.

Het ontzeggen van het gewone rechtsmiddel van verzet wordt dus gecompenseerd door de ruime bevoegdheden van oproeping en onderzoek die bij de wet van 1965 aan de jeugdrechter worden toegekend. De prejudiciële vraag die in de zaak met rolnummer 955 is gesteld, dient dus ontkennend te worden beantwoord.

B.8. Hoewel het niet uitdrukkelijk in de parlementaire voorbereiding is gesteld, beantwoordt het feit dat de wetgever de beroepstermijn heeft laten lopen vanaf de datum van de uitspraak van het vonnis en niet, zoals gebruikelijk is - zo wordt door de vraag in de zaak met rolnummer 943 in herinnering gebracht - vanaf de datum van de betekening ervan, ook aan het streven naar verlichting van de procedure inzake jeugdbescherming, zelfs in burgerlijke zaken, en aan de bekommernis om opschortende maatregelen te vermijden en snel duidelijkheid te krijgen over het lot van het kind.

Die regel, in samenhang met de regel die het verzet uitsluit, kan evenwel tot gevolg hebben - de artikelen 770 en 792 van het Gerechtelijk Wetboek bieden geen informatiewaarborg die gelijkwaardig is met de betekening die de regel is en evenmin met de kennisgeving waarvan de wet het aanvangspunt van de termijn maakt in bepaalde gevallen - dat een partij die om een reden onafhankelijk van haar wil verstek heeft laten gaan niet in staat is enig beroep in te stellen. Die aantasting van de rechten van de verdediging is onevenredig met de nagestreefde doelstellingen. Zulks geldt des te meer daar aan de bekommernis om opschortende maatregelen tegen te gaan en het kind niet in wijzigende situaties te plaatsen naar gelang van het verloop van de procedure, wordt tegemoetgekomen door de mogelijkheid waarover de jeugdrechter beschikt om de voorlopige tenuitvoerlegging van zijn vonnis te bevelen.

De prejudiciële vraag die in de zaak met rolnummer 943 is gesteld, dient derhalve bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in zoverre die bepaling het verzet uitsluit;

- diezelfde bepaling schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre zij de beroepstermijn doet lopen vanaf de datum van de uitspraak.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 5 maart 1997.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève